

Dėl dviejų karybos terminų

Pastaruoju metu pasigirsta siūlymų ginklo dalies pavadinimą *magazinas* keisti *apkaba*. Net karybos specialistai čia *apkabą* vartoja. Tačiau pamirštama, kad yra dar vienas lygiai taip pat verčiamas žodis – *oboima*. Išėtų, kad šie rusiški žodžiai yra sinonimai arba *apkaba* yra daugiareikšmis terminas, vartojamas pakankamai nutolusiose srityse (plg.: *valentingumas* chemijoje ir kalbotyroje). Deja, yra kiek kitaip: *magazinas* ir *oboima* yra skirtingos vieno ginklo (automato, karabino) dalys, kalbant dažnai pasitaikanti viename sakinyje. Vadinasi, reikia ir dviejų skirtingų terminų. *Oboima* – *apkaba* yra pakankamai senas vertinys, šių žodžių darybinės sąsajos aiškios, todėl čia nereikia nieko keisti, o *magazin* reikėtų versti taip, kaip siūloma "Rusų–lietuvių kalbų žodyne" (T. II, 1983) – *dėtuvė*, (plg. LKŽ T. II. P. 459: "Šautuvo dėtuve telpa 4 šoviniai ir keltuvėlis"; t. p.: *dėtuvinis ginklas*). O kad būtų visiškai aišku, jog šių terminų painioti negalima, paskaitykime automato užtaisymo instrukcijos ištraukėlę: "[...] iš šovininės reikia paimti dvi *apkabas* su šoviniais, paeiliui jas pridėti prie dėtuvės angos ir nykščiu iš *apkabos (oboima)* perstumti šovinius į dėtuvę (*magazin*). Po to reikia dėtuvę įkabinti į automataž [...]".

Nariado keisti tik *tarnyba* taip pat nederėtų. Pirma, pabandykime išversti sakinį: *Dlia nesenija garnizonnoj služby snarežajetsia garnizonnyj nariad*. Aišku, kad *nariadą* pakeitę *tarnyba* šio sakinio neįveiksime. Antra, aiškindami kariškas *nariado* reikšmes, žodynai pirmiausia sako, kad tai karių grupė, einanti paros arba įgulos *tarnybą*. O pasak LKŽ (T. XV), *tarnyba* neturi „žmonių grupės“ reikšmės. To pakanka teigti, kad *nariadas* – tai ne *tarnyba*. Idant nebūčiau kiaušinis, mokąs vištą, pasitelkiu p. A. Salį ir P. Skardžių, dėčiusius Generalinio štabo kursuose. Jų skaitytame ir taisytame 1941 m. S. Rozeno "Rusų–lietuvių kalbų žodyne" parašyta: *nariad* – 2) būrys. Galima truputį išplėsti aiškinimą: *nariad* – (įgulos arba paros) *tarnybos padalinys*, būrys. O dabar vertėtų ir minėtą sakinį išversti: *Įgulos tarnybą eiti skiriamas įgulos tarnybos būrys*. Beje, gražiai ir aiškiai galime pasakyti: *Jonas šiandien budi, budėtojas; Petras gavo tris kartus be eilės budėti, bulves skusti; Vincas rytoj bus tvarkininkas (kodėl ne tvarkdarys?); Mykolas skiriamas į sargybą*. Tarybinės armijos puskalbe čia visur būtų *nariadas*. O visuma – budėtojai, jų padėjėjai, virtuvės darbininkai, tvarkininkai – yra *tarnybos būrys*.